

Institut Europeu de la Mediterrània

Instituto Europeo del Mediterráneo
Institut Européen de la Méditerranée
European Institute of the Mediterranean
المعهد الأوروبي للبحر الأبيض المتوسط

Pla director de l'IEMed (2023-2026)

L'IEMed

L'**Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed)** va néixer com a Institut Català d'Estudis Mediterranis (ICEM) en virtut de la Llei del Parlament de Catalunya 1/1989, de 16 de febrer, que en facultava la creació com a entitat autònoma de caràcter administratiu i personalitat jurídica i patrimoni propis. Posteriorment, coincidint amb la celebració a Barcelona de la I reunió ministerial que donaria origen al procés de Barcelona i a l'Associació Euromediterrània, s'aprova la Llei 10/1995 de 27 de juliol per la qual l'Institut Català d'Estudis Mediterranis passa a anomenar-se Institut Català de la Mediterrània d'Estudis i Cooperació (ICM), modificant així l'article 2 de la Llei 1/1989. Aquest canvi en la seva denominació obeeix a una necessitat de reflectir de manera més adequada la tasca d'influència creixent de l'Institut en la construcció d'una dinàmica de cooperació euromediterrània i la seva consolidació com a referent destacat en la reflexió euromediterrània. Finalment, el 2002 s'inicia una tercera etapa en l'evolució de l'Institut, amb la seva transformació a l'actual Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) a través del decret 116/2002 de 16 d'abril de la Generalitat de Catalunya. Aquest decret crea la base legal per a la signatura el 19 d'abril de 2002 del conveni de col·laboració entre el Ministeri d'Afers Exteriors d'Espanya, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona, que són les tres administracions que conformen l'IEMed, que queda així definit com un consorci públic sense ànim de lucre.

També incorpora la societat civil mitjançant el seu Alt Patronat i el seu Consell Assessor.

Missió, visió i valors

D'acord amb els objectius del Procés de Barcelona d'Associació Euromediterrània i avui amb els objectius de la Unió per la Mediterrània, la **finalitat** de l'IEMed és el foment d'iniciatives que contribueixin al coneixement, als intercanvis i a la cooperació entre els diferents països, societats i cultures mediterrànies, per tal de contribuir a la construcció d'un espai de pau i estabilitat, de prosperitat compartida i de diàleg a la Mediterrània. Amb una vocació clara de *think tank* especialitzat en les relacions mediterrànies, i a partir d'un enfocament multidisciplinari i de treball en xarxa, l'IEMed fomenta l'anàlisi, el coneixement i la cooperació a través de seminaris, projectes de recerca, debats, i publicacions, juntament amb un ampli programa cultural i accions de diplomàcia pública. Aquesta tasca focalitzada en la recerca i la promoció de sinèrgies persegueix com a **finalitat última**

contribuir al disseny i a l'impuls de polítiques euromediterrànies i a promoure un apoderament efectiu de la seva societat civil. D'altra banda, la difusió i sensibilització per les realitats de la regió i la creació d'opinió pública informada, complementa la vocació al servei del projecte euromediterrani de l'IEMed.

La **missió** de l'Institut Europeu de la Mediterrània:

- Actuar com a centre d'estudis i prospectiva mediterrània al servei de les administracions públiques, les empreses, entitats i associacions que desenvolupin la seva activitat a l'àrea mediterrània.
- Liderar i donar suport a les xarxes regionals de *think tanks* i actors de la societat civil en els àmbits de la seguretat, les migracions, els processos de desenvolupament humà i sostenible, polític i sociocultural, d'igualtat de gènere i diàleg intercultural.
- Ser un observatori del Procés Euromediterrani i promoure-hi la participació dels actors de la societat civil.
- Fomentar i produir recerca i posar els resultats obtinguts a l'abast de la ciutadania
- Potenciar la cooperació i l'activitat econòmica sostenible i inclusiva a la Mediterrània.
- Fomentar el diàleg cultural i promoure el coneixement entre les societats mediterrànies.
- Potenciar la comunicació a partir de la innovació i l'adaptació constant als nous formats de comunicació digital per ampliar l'abast de públics tot i generant comunitats de seguidors.
- Impulsar la recerca, concedir beques, ajuts i premis per a estudis sobre aspectes relacionats amb la Mediterrània.

La **visió** de l'IEMed:

- Consolidar-se com a actor central de referència a escala regional en l'àmbit de les relacions euromediterrànies.
- Posicionar-se com a institució referent en la generació i provisió de coneixement i dinàmiques de referència sobre les temàtiques que són pròpies per a les tres institucions consorciades, i per a d'altres organismes com les institucions de la UE i la Unió per la Mediterrània.
- Esdevenir un dels espais de diàleg de referència euromediterrània, que fomenti la col·laboració institucional, acadèmica i les aliances públic-privades en aquells àmbits d'activitat que li són propis
- Consolidar l'IEMed com a espai per al diàleg intercultural, fomentant el coneixement mutu, la interacció i la col·laboració amb la societat civil organitzada i les comunitats migrants.
- Esdevenir un espai de referència essencial en el seguiment, comprensió i ressò de les qüestions que afecten la Mediterrània per al gruix de la ciutadania i la opinió pública.

En aquest sentit, els **valors** que regeixen el treball de l'IEMed són:

- El servei a les finalitats de la Unió per la Mediterrània i la Unió Europea per avançar cap a un espai de pau, prosperitat i estabilitat compartides a la regió euromediterrània
- La voluntat de servei públic tant per als actors i decisors de les relacions euromediterrànies com per a la ciutadania en el seu conjunt.

- L'objectivitat, independència, pluralitat i qualitat en l'anàlisi de la realitat euromediterrània
- El compromís amb els valors propis de la Unió Europea i amb el foment de societats obertes, respectuoses, tolerants, multiculturals i paritàries que combatin qualsevol tipus de discriminació per raó d'edat, gènere, orientació sexual, origen, religió, llengua, nacionalitat, salut, discapacitat o situació socioeconòmica, entre d'altres.
- La gestió eficient dels recursos assignats a la institució i la cerca de fonts de finançament que permetin la seva autonomia i viabilitat econòmica.

Context per a l'acció estratègica del Pla Director. Una Mediterrània en reconfiguració

Després d'un quart de segle d'història des de la creació de l'Associació Euromediterrània que el 1995 establia, per primera vegada, les bases per a una cooperació regional de conjunt i estructurada entre tots els Estats membres de la Unió Europea i els Estats socis del sud de la Mediterrània, l'espai euromediterrani es troba immers en un procés de reconfiguració d'alta complexitat. En un món globalitzat en crisi, la qüestió de la seguretat continua incidint amb força sobre l'agenda euromediterrània amb el creixement de l'extremisme violent, del tràfic il·legal de persones i de bens i del crim organitzat, al mateix temps que els darrers anys també han emergit nous fenòmens que cal abordar des de la cooperació regional com la crisi climàtica, la creixent interdependència energètica, econòmica i alimentària, els reptes en matèria de desenvolupament humà, els moviments migratoris i de refugiats els desequilibris dels mercats laborals i la gestió de nous conflictes armats que se sumen o agreugen els ja existents.

Pel que fa a l'aproximació de la Unió Europea i dels seus Estats a les àrees geogràfiques veïnes, la posada en marxa i evolució de la Política Europea de Veïnatge el 2004 ha quedat sobrepassada amb l'esclat de les Primaveres Àrabs de 2011 i les derives posteriors dels països del sud de la Mediterrània -i del món àrab per extensió-, transformats en una vasta àrea volàtil que a dia d'avui queda lluny d'haver acomplert les expectatives de les societats que van contribuir a impulsar les revoltes que van marcar la segona dècada del nou segle. Aquest conjunt de processos no només han condicionat l'evolució de conflictes ja existents sinó que han airejat nous reptes que han redibuixat la geopolítica regional i han portat a la Unió Europea a una revisió de la Política Europea de Veïnatge l'any 2015 i més recentment a aprovar la Declaració conjunta de la Comissió Europea i l'Alt Representant de la Unió Europea per a Afers Exteriors i Política de Seguretat sobre una Nova Agenda per a la Mediterrània de febrer de 2021; una resposta ambiciosa per a escometre aquesta adaptació i alhora per a donar resposta eficaç als incerts escenaris de futur que es plantegen en matèria de transició verda i digital, crisis sanitàries i alimentàries, resiliència, migracions i mobilitat, desenvolupament humà, bona governabilitat democràtica i estat de dret.

Però l'adaptació de les polítiques de la UE vers la Mediterrània afronta també, encara avui, factors endògens derivats dels efectes concatenats de la crisi financera de 2008 i la crisi de l'euro de 2011 que van sacsejar principalment les economies del sud d'Europa i van instal·lar al si dels Estats membres de la Unió profundes divisions que encara perduren, alimentades pels moviments populistes i essent la seva manifestació més dràstica la sortida britànica de la Unió Europea, que precisament es va consumir coincidint amb el final d'un 2020 fatídic marcat per la crisi sanitària -i econòmica- de la pandèmia COVID-19.

Més recentment, l'esclat del conflicte a Ucraïna amb l'inici de la invasió russa del país, el febrer de 2022, ha corroborat tant la fragilitat de l'ordre global com les relacions d'interdependència entre espais regionals, de la mateixa manera que ho ha fet la crisi de seguretat, de governabilitat i pels efectes del canvi climàtic al Sahel. Aquesta interconnexió força a l'adopció de mirades més àmplies on l'objecte d'estudi no pot ser ja només el d'una regió concreta del món sinó que ha d'incloure els esdeveniments i processos que afecten les àrees veïnes. Addicionalment, aquesta conjuntura força a adoptar un enfoc que analitzi no només com els fenòmens que es produeixen al sud afecten al nord sinó també com el sud es veu afectat pels processos que tenen lloc al nord.

En aquest context marcat per la incertesa a la regió, les administracions consorciades de l'IEMed treballen amb plans estratègics que permeten escatir les línies prioritàries que determinen la seva acció exterior envers la regió euromediterrània. En aquest sentit, destaquen la *Estrategia de Acción Exterior (2021-2024)* i el *V Plan Director de la Cooperación Española* per part del govern espanyol, l'*Estratègia Mediterrània de Catalunya MedCat 2030* amb els successius plans d'acció quadriennals per part de la Generalitat de Catalunya, així com l'*Estratègia Euromediterrània* (en fase de preparació) per part de l'Ajuntament de Barcelona.

D'acord amb aquest context regional i els marcs prioritaris fixats per les diferents administracions, els àmbits estratègics identificats pel present Pla Director s'aborden des d'una perspectiva orientada, d'una banda, al seguiment i l'anàlisi detallada i rigorosa de la realitat mediterrània per tal de contribuir al coneixement dels processos i reptes que marquen l'agenda mediterrània i per incidir en el disseny de polítiques i iniciatives concretes. I d'altra banda, a fomentar la transmissió d'aquest coneixement no només entre els actors i decisors euromediterranis sinó també entre organitzacions de la societat civil i la ciutadania en general.

Àmbits prioritaris de treball

Si bé l'acció de l'IEMed abasta gairebé qualsevol temàtica d'àmbit mediterrani, hi ha certes prioritats que articulen aquesta acció, tant en l'àmbit de la recerca i producció de coneixement, com en la incidència, la reflexió, la divulgació i la sensibilització.

1. Dinàmiques de cooperació política i integració regional

- 1.1. **Cooperació política regional euromediterrània.** L'emergència d'àmbits de cooperació política tangible en la regió euromediterrània ha proliferat de forma notable des del llançament de la Unió per la Mediterrània. Resulta d'especial rellevància per a l'IEMed poder incidir directament en aquests espais de cooperació i diàleg polític, ja sigui en els Fòrums Regionals de la Unió per la Mediterrània que venen celebrant-se anualment a Barcelona, en les reunions ministerials sectorials o en grups de treball impulsats per les institucions de la UE o per la UpM. En aquest sentit, les sinergies i col·laboracions de l'Institut amb la Secretaria de la UpM esdevenen prioritàries atesa la coincidència d'àmbits

competencials i d'interès com ara els de creació d'ocupació, igualtat de gènere, desenvolupament econòmic, canvi climàtic, ensenyament superior, aigua i medi ambient, energia, societat civil.

- 1.2. **La Nova Agenda de la Unió Europea per a la Mediterrània.** Anàlisi prospectiu i propositiu de la constitució del nou marc relacional de la Unió Europea amb els països de l'àrea de veïnatge meridional en el nou context regional materialitzat en la darrera dècada. A través de les publicacions periòdiques de l'Institut, dels projectes europeus que l'IEMed desenvolupa i de la potenciació dels vincles ja existents amb les institucions comunitàries, aquesta línia de treball també es focalitza en donar suport i proveir de coneixement a la UE per al relleu de les relacions euromediterrànies i la formulació de polítiques sectorials.
- 1.3. **Diàleg 5+5 de la Mediterrània Occidental i altres dinàmiques de cooperació subregional.** Seguiment dels diversos formats de cooperació subregional mediterrània com per exemple les euroregions, la Iniciativa Adriàtico-jònica, l'Acord d'Agadir, els Diàlegs UE-Àfrica, la Lliga dels Estats Àrabs, la Unió del Magrib Àrab i molt especialment el Diàleg 5+5 de la Mediterrània Occidental, un fòrum subregional intergovernamental de rellevància que promou una major cooperació sectorial entre Portugal, Espanya, França, Itàlia, Malta, Líbia, Algèria, Tunísia, Marroc i Mauritània. A través de la coordinació de la xarxa MedThink 5+5, aquesta línia de treball proveeix d'elements d'anàlisi i propostes d'acció política per a un creixement conjunt, capaç d'aprofitar complementaritats i reduir la bretxa nord-sud a la Mediterrània Occidental.
- 1.4. **Zona de Lliure Comerç Continental Africana (AfCFTA).** Seguiment de l'evolució i les interaccions amb la Unió Europea i els països socis mediterranis d'aquesta iniciativa que va entrar en vigor l'1 de gener de 2021 amb l'objectiu d'esdevenir un motor d'integració i desenvolupament econòmic a tot el continent africà. L'AfCFTA també pot contribuir al desenvolupament sostenible a tot Àfrica facilitant el desenvolupament d'energies sostenibles, infraestructures logístiques i de transport i sistemes digitals que es beneficiïn de cadenes de valor regionals modernes i fiables, combinant l'assoliment dels objectius de l'Acord de París i una millora de la competitivitat del continent.
- 1.5. **Integració sectorial mediterrània.** A banda dels marcs institucionals articuladors i afavoridors d'una major cooperació entre els països euromediterranis, existeixen sectors en els quals aquesta integració esdevé prioritària i posseeix avantatges comparatius majors basats en complementaritats preexistents. Aquesta línia de treball realitza un seguiment d'aquests sectors per tal de produir coneixement que redundi en propostes tangibles per a actors i decisors de sectors com el bancari i financer, els transports i la logística o l'energia, entre d'altres.

2. Nova geopolítica i seguretat a la Mediterrània

- 2.1. **Nova arquitectura de seguretat a la Mediterrània.** La desestabilització progressiva des de 2011 de l'ordre vigent a la Mediterrània i l'erosió de l'efímer ordre global posterior als atemptats de l'11 de setembre de 2001, amb la puixança de la Xina i la bel·ligerància russa estan creant un nou marc geopolític a la Mediterrània, que està esdevenint un dels principals escenaris de la nova confrontació entre pols, que marcarà els propers anys. L'ampliació i rol de l'OTAN dins del replantejament de l'Aliança Atlàntica per part de l'Administració Biden respecte dels postulats de l'Administració Trump, l'enfrontament amb Rússia i el posicionament de Turquia al respecte són aspectes de màxim interès per a aquesta línia de treball. També el posicionament d'actors externs però de marcada i creixent influència a la regió i la constitució d'aliances militars i defensives amb rerefons com el conflicte a Líbia, l'aïllament d'Iran i les noves relacions de "conveniència" entre Israel i determinats països àrabs, o les tensions al Llevant mediterrani.
- 2.2. **Terrorisme i crim organitzat.** La pervivència amb potencial desestabilitzador d'al-Qaeda o de DAESH a punts diversos de la regió a través de noves branques i franquícies, el retorn dels talibans al poder a l'Afganistan o l'acció de milícies mercenàries estrangeres com és el cas del grup rus Wagner a l'Àfrica subsahariana o la transferència de milicians gihadistes entre conflictes requereixen d'un seguiment constant pel seu potencial de creixement a expenses de la depauperació de les zones on actuen i pels seus vincles amb el crim organitzat i el tràfic il·legal.
- 2.3. **Dinàmiques d'interconnexió dels conflictes a la regió mediterrània i àrees veïnes.** Seguiment i anàlisi dels conflictes, tendències i mecanismes de cooperació en matèria de seguretat a la regió euromediterrània i amb àrees veïnes. Aspectes com la reducció de la presència militar francesa al Sahel o el potencial desestabilitzador de la invasió russa d'Ucraïna per a determinats règims mediterranis mostren la importància d'una anàlisi integral de la seguretat a la conca mediterrània que tingui en compte els complexos posicionaments dels diferents actors involucrats. Ens trobem davant un context de 'desmediterranyització' de la Mediterrània en el qual esdevenen problemes de primer ordre a la regió conflictes que fins fa uns anys eren aliens, com la desestabilització al Sahel i l'Àfrica Occidental en termes migratoris i de seguretat; la competència pels recursos essencials com és el cas del conflicte entre Egipte, Sudan i Etiòpia per la construcció de la Gran Presa del Renaixement Etiop o els efectes del canvi climàtic a l'agonitzant conca del llac Txad.
- 2.4. **Reemergència de conflictes enquistats.** Anàlisi dels nous paradigmes que condicionaran conflictes de llarga trajectòria a la regió com és el cas de l'àrab-israelià, el xipriota o el sahrauí, fruit de la desestabilització regional i, en conseqüència, dels precaris equilibris de poder i influència que venien regint l'estatus quo durant les darreres dècades. La interconnexió de conflictes per l'acció i posicionament de nous actors i el sorgiment de noves variables està produint moviments de reactivació de velles bel·ligeràncies però també pot plantejar inusitades vies per a la seva reconducció.

3. Bona governança

- 3.1. Processos polítics posteriors a l'esclat de les Primaveres Àrabs.** Seguiment i anàlisi de l'evolució política i social dels països de la regió, identificant les tendències dels nous règims i dels moviments d'oposició i de l'activisme social, en connexió amb les dinàmiques regionals i internacionals i segons els diversos escenaris als quals han portat les primeres revoltes de 2011 i les posteriors de 2019, interrompudes per la propagació de la pandèmia pel nou coronavirus. La situació d'incertesa a Tunísia, fins ara únic exemple de transició democràtica, els escenaris d'involució o immobilisme a Egipte, Algèria, Jordània i el Marroc, la crisi permanent al Líban o Palestina o el conflicte obert amb panorames poc prometedors a Síria i Líbia, són prioritats d'aquesta línia de treball.
- 3.2. Extremisme violent i radicalització.** Factors com la religió, la digitalització, la privació econòmica, les desigualtats territorials, les dinàmiques transnacionals, les demandes sociopolítiques o les oportunitats educatives, laborals culturals i d'oci incideixen en el sorgiment i desenvolupament de patrons d'extremisme i radicalització tant al sud com al nord de la regió.
- 3.3. Resiliència i transformacions posteriors a la pandèmia per COVID-19.** Dos anys de mesures de confinament i restriccions han suposat canvis radicals i accelerats en les dinàmiques de treball, els perfils laborals i les necessitats dels mercats laborals. A la vegada han posat de manifest les carències dels sistemes sanitaris i de protecció social així com vulnerabilitats en les garanties de drets i llibertats en certs països, contribuint a un enfortiment de tendències autoritàries.
- 3.4. Crisi al sistema de representació política.** Seguiment de les conseqüències successives de la crisi econòmica iniciada el 2008, la pandèmia pel nou coronavirus, la desestabilització als països del sud i les disfuncions del model econòmic globalitzat que han introduït i accelerat nous paradigmes socials condicionats per les noves tecnologies, especialment les de la informació, creant un nou marc sociopolític i socioeconòmic format per nous actors amb nous rols i graus de poder en el qual s'està ampliant la bretxa entre governants i governats i s'està produint un afebliment de les classes mitjanes del nord però també i amb especial intensitat de les incipients classes mitjanes del sud.
- 3.5. Ascens de moviments ultranacionalistes, populistes i xenòfobs.** Monitoratge i anàlisi de les tendències extremistes i radicals i els discursos de l'odi presents a moviments xenòfobs, populistes i antidemocràtics davant un escenari regional polaritzat on la narrativa de l'enfrontament s'ha imposat a la de la cooperació i el multiculturalisme. En un context en el que les xarxes socials sovint exerceixen un rol pernicios de propagació de falses notícies, prejudicis, soroll informatiu i percepcions esbiaixades, aquests moviments polítics i socials així com determinades grans potències allunyades dels esquemes democràtics, han trobat un impuls per a fer arribar els seus missatges a la opinió pública.

4. Agenda 2030 a la Mediterrània

- 4.1. **Desenvolupament i seguretat humanes.** Aquesta línia de treball estudia els reptes que es presenten per a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides relacionats directament amb el desenvolupament humà i la reducció de la pobresa i de les desigualtats, identificant les carències i les estratègies de millora en matèria de mercat laboral i formació de qualitat, innovació, infraestructures i indústria, desenvolupament urbà, fiscalitat i sectors productius i cadenes de valor. També contempla el treball al voltant de l'estat de la seguretat humana en tant que concepte directament vinculat al desenvolupament humà.
- 4.2. **Canvi climàtic i desenvolupament sostenible.** Anàlisi dels efectes del canvi climàtic a la conca mediterrània i al Sahel en termes de moviments humans, accés als recursos, seguretat alimentària, sanitària i hídrica i reptes per al desenvolupament sostenible. D'igual manera, resulta prioritari analitzar estratègies d'adaptació a aquests efectes capaces de garantir societats més resilients i sostenibles.
- 4.3. **Transició energètica.** La transició cap a fonts energètiques renovables i menys contaminants és també una prioritat no només per a reduir dràsticament les emissions de CO₂ sinó també per a ampliar la disponibilitat de l'energia al conjunt de la població i fomentar la diversificació de fonts energètiques erradicant la dependència exclusiva dels hidrocarburs, en especial quan aquesta condició pot comportar greus condicionants polítics i socials, com està mostrant actualment la crisi d'Ucraïna.

5. Migracions

- 5.1. **Gestió dels fluxos migratoris.** La dimensió exterior de l'agenda migratòria de la Unió Europea i l'evolució dels mecanismes de cooperació i de col·laboració amb els països socis del sud tenint en compte els seus condicionants i conseqüències, els efectes de divisió que han sorgit en el si de la Unió Europea i les polítiques d'acollida, retorn o integració dels nouvinguts, són alguns dels aspectes primordials d'aquesta línia de treball.
- 5.2. **Seguiment i anàlisi dels fluxos migratoris,** principalment dels fenòmens causants i moduladors dels fluxos migratoris a la regió, com els aspectes demogràfics, mediambientals, socioeconòmics, polítics i culturals i la situació de violència i vulneració dels drets i llibertats dels migrants. També les dinàmiques migratòries en les tres rutes de l'Estret de Gibraltar, la Mediterrània Central i la ruta del mar Egeu i el riu Evros.

Àmbit social i cultural

6. Cultura i Societat Civil

- 6.1. **Fomentar el coneixement mutu entre societats i la divulgació de la diversitat cultural a la Mediterrània** és una prioritat davant la complexitat creixent que afronta la regió. Aquesta línia de treball posa en valor una intensa i llarga tradició d'intercanvis i un patrimoni material i immaterial comú, i contribueix al foment del diàleg, a la diplomàcia cultural i a la permanent construcció de la identitat mediterrània compartida.
- 6.2. **Promoure la cultura, l'art i la creació com a instrument transformador a la Mediterrània.** Aquest programa impulsa la trobada i els intercanvis entre actors i agents culturals, el pensament i la reflexió creativa, i promou accions culturals a través de la creació artística, les arts plàstiques, la fotografia, la música i la literatura.
- 6.3. **La promoció del diàleg intercultural i l'apoderament de la societat civil** és clau per per la construcció d'un projecte euromediterrani inclusiu i compartit. Aquesta línia de treball promou d'una banda, la participació ciutadana, a través de la veu dels joves i de les dones i l'enfortiment del teixit associatiu. D'altra banda, impulsa iniciatives d'educació intercultural, l'intercanvi de bones pràctiques i la construcció de narratives alternatives com a base de la comprensió mútua i per fer front a la desconfiança i la creixent polarització que viu actualment la regió. La Fundació Anna Lindh i la seva xarxa espanyola, és el seu principal instrument.

7. Joventut

- 7.1. **Recolzar la joventut com agent de canvi a la Mediterrània,** és apostar per un projecte euromediterrani de futur. El desenvolupament d'iniciatives dissenyades per fomentar la participació en el debat sobre l'agenda euromediterrània, la seva formació i la promoció a l'accés del mercat laboral és prioritari per fer dels joves actors compromesos, motivats i partícips de la vida política, social i econòmica. Programes com l'*Euromed Young Researchers Lab* i la Veu dels joves són dos excel·lents punts de partida per ampliar aquesta prioritat.

8. Gènere

- 8.1. **Contribuir a transformar la regió euromediterrània en un espai de plena participació de les dones** i enriquir el debat sobre la igualtat de gènere, és una prioritat. Les actuacions sobre aquest àmbit son transversals i tenen molt en compte instruments com la Fundació de dones euromediterrànies (EMWF) de la qual l'IEMed n'és membre fundador i la participació en el seguiment de les conferències euromediterrànies d'alt nivell de la dona.

Prioritats transversals de treball

- 1. Servei públic.** La vocació de servei públic ha d'imperar no només com a valor i part integrant de la missió i visió de l'Institut, sinó també com a prioritat transversal a totes les seves accions i gestions, fomentant la consciència pel bon ús dels recursos públics i el servei a l'interès general i molt especialment a les institucions públiques que conformen el govern de l'IEMed -el Ministeri d'Affers Exteriors, Unió Europea i Cooperació; la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona-. La intensificació del treball conjunt amb aquestes tres administracions esdevé estratègic per a afermar la utilitat de l'IEMed com a instrument de cooperació tot recolzant la presència de l'acció exterior espanyola, catalana i barcelonina sense perjudici de la identitat i el compromís europeus de l'IEMed.
- 2. Advocat per la Mediterrània.** Anteriorment s'assenyalava la tendència a la 'desmediterranyització' de la Mediterrània, és a dir, a una pèrdua de la idiosincràsia pròpia de la regió en tant que conjunt geopolític, social i cultural per efecte de la nova i creixent polarització global. La defensa o *advocacy* de la pervivència de l'espai euromediterrani com a concepte referencial entre l'acadèmia, les institucions o la societat és una màxima prioritat per a la salvaguarda d'un espai de veïnatge estable i pacífic i ha de fer-se palès a les diferents accions de l'Institut. Dins d'aquesta prioritat i en relació amb la prioritat anterior, també esdevé un objectiu cabdal fomentar el paper de capitalitat mediterrània que ostenta la ciutat de Barcelona i contribuir a fonamentar i disseminar la tasca exercida per la Secretaria General de la UpM.
- 3. Incidència en les polítiques públiques.** El conjunt d'accions de l'Institut que conformen el seus plans de treball ha d'estar orientat a aportar idees i estratègies que puguin fonamentar polítiques públiques eficaces i sostenibles en diferents àmbits de les relacions euromediterrànies. Per a consolidar un paper de lideratge en la incidència política, l'IEMed ha de continuar treballant en xarxa i oferint estratègies i accions de concertació entre actors i decisors, tot comptant amb experts i professionals adients.
- 4. Igualtat de gènere.** L'emancipació, l'autonomia i l'enfortiment del paper de les dones és un requisit per a assolir societats més justes, democràtiques i desenvolupades en línia amb l'ODS 5 de Nacions Unides. En aquest sentit, la perspectiva de gènere i l'equiparació de drets han de ser una prioritat transversal en el disseny i la implementació de totes les actuacions de l'Institut, partint de l'aposta que l'IEMed ha abanderat des de 2010 amb la constitució i coordinació de la Fundació de Dones Euromediterrànies.
- 5. Joventut.** Una part remarcable de l'acció de l'IEMed té la joventut com a principal focus d'atenció. Recolzar el potencial dels joves i donar-los-hi veu i oportunitats tangibles per a expressar-se, formar-se, accedir i progressar laboralment i, en definitiva, esdevenir actors compromesos, motivats i participants de la vida política,

social i econòmica és la prioritat d'actuacions de l'Institut que van des de programes com per exemple l'*Euromed Youth Researchers Lab*, la Veu dels Joves o Construint ciutadania a les Aules fins al propi programa anual de beques euromediterrànies. Tanmateix, aquesta acció específica cal ampliar-la amb la incorporació de la perspectiva de joventut a tot el gruix d'activitat de l'IEMed.

6. **Diàleg intercultural i apoderament de la societat civil.** La construcció de societats més inclusives, democràtiques i paritàries és un requisit imprescindible per a la constitució d'un espai mediterrani de convivència, pau, estabilitat i creixement compartits. En aquest sentit, incorporar una orientació centrada en la societat civil com a beneficiària i alhora actor particip ha de continuar sent una prioritat en el gruix d'activitat de l'Institut, més enllà de la tasca específica que ja es desenvolupa en el marc de la Fundació Anna Lindh (FAL) i el paper que l'IEMed ostenta com a secretariat de la Xarxa espanyola de la FAL o la contribució a l'enfortiment de capacitats de nous investigadors en el context de la Xarxa EuroMeSCo.

7. **Desenvolupament sostenible.** En tant que repte global de creixent urgència i partint dels 17 objectius que l'Agenda 2030 de Nacions Unides identifica, la sostenibilitat ha d'esdevenir un aspecte a tenir en compte en el disseny i implementació de qualsevol iniciativa impulsada per l'IEMed.

8. **Foment del treball en xarxa.** En línia amb l'ODS 17 -Aliances per als objectius-, l'IEMed continuarà fomentant i aplicant el treball conjunt amb d'altres institucions, bé a través de xarxes coordinades o amb participació de l'Institut, bé mitjançant col·laboracions amb institucions concretes. Aquesta lògica, que s'amplia a la postulació i implementació de projectes europeus en règim de consorci, persegueix una mobilització constant d'actors, l'aprofitament de totes les sinèrgies possibles per a cada tema concret i la facilitació de la transmissió de coneixement per a maximitzar la qualitat i el rigor de les anàlisis i les recomanacions sobre problemàtiques i reptes cabdals per al futur de la regió. En aquest sentit, i donat que el creixent posicionament estratègic de l'IEMed en xarxes euromediterrànies ha concedit a l'Institut un important avantatge comparatiu, el present Pla Director prioritza la coordinació, participació i eventual ampliació de les següents xarxes i el seu abast:

Xarxes liderades per l'IEMed:

- EuroMeSCo. www.euromesco.net
- Fundació de Dones de l'Euromediterrània (FFEM). www.euromedwomen.foundation
- Xarxa Espanyola de la Fundació Anna Lindh (FAL). <http://xarxaespanyolafal.iemed.org>
- MedThink 5+5. www.medthink5plus5.org
- MED Confederation. www.medconfederation.org
- Euro-Mediterranean Guarantee Network (EMGN). www.emgn.eu

Xarxes amb participació de l'IEMed:

- EuroMed Migration Research Network (EuroMedMig.ReNet). www.upf.edu/web/euromedmig
- Fòrum Euromediterrani d'Instituts de Ciències Econòmiques (FEMISE). www.femise.org
- Euro-Mediterranean Network for Economic Studies (EMNES). www.emnes.org
- Euromediterranean University (EMUNI). www.emuni.si
- ANIMA Investment Network. www.animaweb.org

De la mateixa manera, esdevé estratègic donar continuïtat a la l'acció de l'IEMed que ha estat finançada i desplegada a través de projectes europeus al llarg d'aquests anys i que ha diversificat les fonts de recursos, ha posicionat l'IEMed com a líder i soci reconegut en la formació de consorcis, la formulació de projectes i la seva gestió i conclusió exitosa:

- Connecting the Dots: Research and Policy Making on Economic Development, Security and Migration in the Southern Neighbourhood and Beyond. www.euromesco.net
Durada: 2019-2023. Pressupost: 3.127.476 €
- CONtexts of Extremism iN mEna and Balkans SocieTies (CONNEKT). www.h2020connekt.eu
Durada: 2019-2023. Pressupost: 2.933.802,50 €
- Muslim women and communities Against Gender Islamophobia in soCietY (MAGIC). www.magic.iemed.org
Durada: 2021-2023. Pressupost: 205.989,55 €
- CReative Entrepreneurs ACTing FOR the future MEDiterranean (CREACT4Med). www.euromed-economists.org/creact4med
Durada: 2020-2024. Pressupost: 2.220.675 €
- Innovative Sustainable Start-Ups for the Mediterranean (INVESTMED). www.businessmed-umce.org/en/content/projet/investmed
Durada: 2020-2023. Pressupost: 3.818.482,25 €
- advanCing youth and women social inclUSion in The mEditerRanean (CLUSTER). www.enicbmed.eu/projects/cluster
Durada: 2021-2023. Pressupost: 1.108.162,62 €
- Contractes marc per la realització d'estudis en l'àmbit de les Relacions Exteriors – Veïnatge Sud i Gran Orient Mitjà- amb el Parlament Europeu i el Comitè de les Regions.
- Enhanced EU-GCC Political Dialogue, Cooperation and Outreach.

9. Publicacions. L'edició de publicacions i col·leccions editorials cobreix tant la transferència de coneixement científic i acadèmic com la divulgació d'un ampli ventall de temes mediterranis entre la ciutadania. En qualsevol cas, la línia editorial de l'Institut persegueix oferir una pluralitat de punts de vista sense renunciar a la rigorositat col·laborant amb els experts més destacats en els diversos temes que s'aborden i en casos com l'Anuari IEMed de la Mediterrània o l'Enquesta Euromed amb consells assessors que garanteixen la idoneïtat i qualitat dels continguts i dels autors seleccionats. Pel que fa a les línies editorials de l'Institut, s'identifiquen una sèrie de formats i col·leccions de forta consolidació que han esdevingut referents en el seguiment de les qüestions euromediterrànies:

Publicacions estructurals l'IEMed:

- IEMed Mediterranean Yearbook
- Euromed Survey of Experts and Actors
- Quaderns de la Mediterrània
- afkar/ideas
- Coedicions
- Catàlegs
- IEMed Policy Studies i Reports
- Col·leccions d'articles d'opinió Focus

Publicacions de l'IEMed pròpies de projectes europeus:

- EuroMeSCo Policy Studies, Policy Papers Policy Reports i Spot On
- CONNEKT Reports i Policy papers
- MAGIC Reports i guies metodològiques
- Informes europeus

10. Divulgació, sensibilització i formació. La natura dels canvis que la regió euromediterrània experimenta i la velocitat en què s'estan produint requereixen d'un esforç de les institucions que s'ocupen d'incidir en els esdeveniments i processos que marquen l'agenda euromediterrània per a fomentar una opinió pública informada, sensibilitzada i rigorosa i alhora seguint criteris d'accessibilitat i claredat. Aconseguir el màxim grau de difusió entre la ciutadania del coneixement que l'IEMed contribueix a generar per a conèixer la Mediterrània en totes les seves vessants i per a fer front als reptes decisius que el present planteja és una de les màximes finalitats de l'Institut en tant que institució de servei públic. En aquest sentit, continuar oferint formats adreçats al públic general, tant presencials com virtuals, ha de seguir formant part del pla d'activitat de l'IEMed de manera destacada.

Si bé les accions al voltant de la divulgació i la sensibilització entre la ciutadania són imprescindibles per a una institució pública amb voluntat de servei com és l'IEMed, aquesta prioritat transversal no podria concebre's sense parar atenció a la capacitat i la formació adreçades a professionals actuals i futurs de les relacions euromediterrànies en el seu sentit més ampli. D'aquesta manera, l'IEMed desplega a través de les seves diferents àrees una línia formativa per a joves investigadors, docents universitaris i professors no universitaris que té com a missió contribuir a reforçar i enriquir els seus coneixements i capacitats però també actuar com a eina de formació de formadors, amb un impacte multiplicador pel que fa a la divulgació i la sensibilització.

També l'aposta per una presència creixent en mitjans de comunicació, internet i xarxes socials, amb la màxima transparència i una vocació clarament didàctica. La capacitat de ressò que ofereix aquesta presència no només contribueix a difondre els temes sobre els quals l'IEMed treballa sinó que addicionalment permet a l'Institut augmentar la seva notorietat entre actors, decisors i opinió pública. N'és exemple la presència de l'IEMed a l'índex de referència internacional dels millors think tanks del món en la categoria de millor ús de les xarxes socials (*2020 Global Go To Think Tank Index Report*, Institut Lauder, Pennsylvania University).

És prioritària aquesta línia estratègica de treball que permet a l'IEMed, per una banda, contribuir al debat públic amb la seva expertesa i coneixement a partir de la col·laboració en mitjans de comunicació i, per l'altra, connectar amb la ciutadania directament a través de les eines en constant transformació de la comunicació digital, com en són un bon exemple els següents webs, serveis i perfils oficials en xarxes socials:

- Web institucional de l'IEMed: www.iemed.org
- Servei de butlletins i invitacions: https://bit.ly/IEMed_butlleti
- Perfil de l'IEMed a YouTube: www.youtube.com/IEMedBarcelona
- Perfil de l'IEMed a Twitter: www.twitter.com/IEMed
- Perfil de l'IEMed a Instagram: www.instagram.com/IEMed_bcn
- Perfil de l'IEMed a Facebook: www.facebook.com/IEMed
- Perfil de l'IEMed a LinkedIn: www.linkedin.com/company/european-institute-of-the-mediterranean
- Perfil de l'IEMed a Flickr: www.flickr.com/IEMed
- Perfil de l'IEMed a ISSUU: www.issuu.com/IEMed
- Sites i comptes socials associats als projectes europeus en curs

Àrees geogràfiques prioritàries

A banda del seguiment dels esdeveniments i processos interns de cadascun dels països riberencs de la conca mediterrània, la cobertura dels següents temes resulten cabdals.

1. Nord d'Àfrica

- 1.1. Relacions entre Algèria i el Marroc, repercussions regionals i geopolítica dels recursos energètics
- 1.2. Evolució de la qüestió saharauí
- 1.3. Evolució de la institucionalització de la llengua i cultura amaziga
- 1.4. Conflicte a Líbia
- 1.5. Derives de la transició a Tunísia
- 1.6. Presència i influència de Rússia, Xina i poders emergents a la regió

2. Pròxim Orient i Mediterrani oriental

- 2.1. Reposicionament regional d'Egipte
- 2.2. Evolució del conflicte àrab-israelià i reposicionament regional israelià post-Acords d'Abraham
- 2.3. Crisis política i econòmica al Líban
- 2.4. Perspectives del conflicte a Síria
- 2.5. Geopolítica del gas al Llevant mediterrani
- 2.6. Conflicte xipriota i relacions triangulars Xipre – Grècia – Turquia
- 2.7. Política exterior de Turquia vers la UE, la Mediterrània Oriental, els Balcans i els conflictes a Ucraïna, Líbia, Síria i Iraq
- 2.8. Derives de la crisi econòmica turca

3. Àrees veïnes de la Mediterrània

- 3.1. Desestabilització dels països del Sahel i efectes per a la regió euromediterrània
- 3.2. Evolució de les perspectives i processos d'adhesió dels països dels Balcans Occidentals
- 3.3. Efectes a l'espai euromediterrani de la invasió d'Ucraïna, una desestabilització de l'Associació oriental i Rússia i l'acceleració de les perspectives d'adhesió d'Ucraïna, Moldàvia i Geòrgia
- 3.4. Situació de la seguretat a Iraq i Afganistan
- 3.5. Negociacions sobre l'Acord nuclear amb Iran
- 3.6. Dinàmiques regionals i vers la Mediterrània dels països del Consell de Cooperació del Golf i conflicte al Iemen

Organització interna

La lògica general per a abordar les línies estratègiques identificades consisteix en la seva incardinació en els plans de treball de les diferents àrees temàtiques de l'IEMed que, fruit de la seva dilatada experiència, han anat conformant-se gradualment per tal d'abastar suficientment el seguiment de tot allò que és rellevant per a conèixer i la Mediterrània en les seves múltiples vessants.

Àrea de Direcció General. Des de l'àrea de Direcció General es coordinen diferents programes de caire transversal i estratègic en col·laboració amb les administracions consorciades i d'altres actors i decisors rellevants que monitoritzen l'evolució de les relacions euromediterrànies en el seu conjunt i des de diverses disciplines, con és el cas de l'Anuari IEMed de la Mediterrània i l'Enquesta Euromed a actors i decisors de les relacions euromediterrànies. Amb caràcter general i voluntat de coherència institucional també coordina els serveis transversals de la casa com comunicació i premsa, organització d'activitats, serveis editorials i de grafisme, planificació i secretaria. Addicionalment, i de conformitat amb les directrius marcades per la Junta de Govern i la seva presidència, impulsa l'activitat de l'Institut, la gestió dels contractes derivats de les activitats de l'Institut, la direcció del personal, la preparació i presentació tant dels plans directors i de treball com de la memòria anual i la liquidació del pressupost, l'assumpció de l'ordenació de les despeses i els pagaments i la proposició de modificacions a la plantilla i l'organigrama, entre d'altres.

- Programa Anuari IEMed de la Mediterrània
- Programa Enquesta Euromed a Experts i Actors de les Relacions Euromediterrànies
- Programa de cooperació amb les administracions consorciades (Ministeri d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació, Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona)
- Programa de comunicació, premsa i presència en xarxes socials
- Programa editorial
- Programa euromediterrani de pràctiques

Àrea de Polítiques Euromediterrànies. Generar reflexió, anàlisi i recomanacions sobre els temes clau relacionats amb les polítiques euromediterrànies i les relacions entre la Unió Europea i els països del sud de la Mediterrània, a través de la participació en programes i projectes regionals d'investigació i de desenvolupament, així com la col·laboració estreta amb governs, institucions regionals i europees, instituts de recerca, entitats acadèmiques i xarxes de societat civil de la regió Euromed, que donen lloc a publicacions i trobades de referència.

Bona part de l'activitat que desenvolupa aquesta àrea es vehicula mitjançant EuroMeSCo, la xarxa més important d'instituts d'investigació en els àmbits de les Relacions Euromediterrànies i la Seguretat, que des de 2010 coordina l'IEMed i que prossegueix el seu treball amb finançament renovat de la Comissió Europea per al projecte *Connecting the Dots*, ampliant el seu impacte a les principals institucions europees i obrint-se als àmbits de seguretat, migracions i desenvolupament socioeconòmic.

També es tracta d'una àrea creixentment focalitzada en la provisió d'expertesa en política internacional, principalment a institucions europees mitjançant contractes marc com els subscrits amb el Comitè de les Regions (recentment finalitzat) o l'existent amb el Parlament Europeu.

- Xarxa EuroMeSCo
- Programa Young Researchers Lab
- Programa de provisió d'expertesa en política exterior per a diferents institucions

Finalment, des d'aquesta àrea es pretén guanyar visibilitat i presència de l'IEMed en destacats fòrums de pensament organitzats pels principals *think-tanks* i centres de recerca de la regió euromediterrània i països del Golf.

Àrea de Món Àrab i Islàmic. Dedicada a produir i difondre coneixement sobre l'evolució política i sociocultural dels països àrabs i mediterranis, fent especial atenció als conflictes, la governabilitat i les dinàmiques geopolítiques regionals. Pel que fa l'espai euromediterrani, l'àrea estudia els processos de radicalització i extremisme violent, i la islamofòbia especialment als mitjans de comunicació. Dirigida de manera destacada al conjunt de la ciutadania i a l'àmbit acadèmic.

L'àrea de Món Àrab i Mediterrani suma als seus projectes estratègics Aula Mediterrània i Observatori de la Islamofòbia, els projectes europeus H2020 CONNEKT, que analitza els factors que condueixen a la radicalització i l'extremisme violent entre joves dels Balcans, l'Orient Mitjà i Nord de l'Àfrica, i MAGIC, sobre islamofòbia de gènere, concretament a Espanya i Bèlgica. Addicionalment segueix publicant la revista *afkar/ideas*.

- Programa Aula Mediterrània.
- Programa Prevenció de la Polarització i l'Extremisme
- Programa Mitjans, Democràcia i Diversitat
- Revista *afkar/ideas*

Àrea de Desenvolupament Sostenible i Integració Regional. Àrea d'anàlisi i incidència en les polítiques mediterrànies regionals i en la consecució dels objectius d'integració econòmica, desenvolupament humà i desenvolupament sostenible d'ambdues ribes de la Mediterrània. Vinculada a les iniciatives i organitzacions de cooperació regional com la Unió per la Mediterrània i el Fòrum de la Mediterrània Occidental vinculat al Diàleg 5+5, així com als actors econòmics i socials i les seves xarxes de cooperació, l'àrea gestiona les secretaries tècniques de les xarxes MedThink 5+5, MED Confederation i Euro-Mediterranean Guarantee Network (EMGN).

Aquesta àrea es consolida en la coordinació de diferents xarxes com MedThink 5+5, MED Confederation o *Euro-Mediterranean Guarantee Network*, que treballen intensament per analitzar l'àmbit social i econòmic regional i oferir propostes vàlides per a la posada en pràctica de polítiques públiques que redundin en una major i més equitativa integració regional i uns plantejaments socioeconòmics més inclusius.

- Xarxa MedThink 5+5
- Xarxa MED Confederation
- Xarxa Euromediterrània de Garantia de Crèdit (EMGN)
- Programa Agenda 2030 a la Mediterrània
- Programa Desenvolupament Humà i Integració Regional

Finalment, des d'aquesta àrea també es pretén impulsar el diàleg amb actors institucionals i acadèmics dels Estats Units d'Amèrica i la República Popular de Xina que permetin analitzar conjuntament els canvis i les evolucions als països del sud i est de la Mediterrània.

Àrea de Cultura, Gènere i Societat Civil. Fomentar l'apropament i la comprensió entre societats i cultures mediterrànies, i la millora de les percepcions a través del diàleg intercultural, especialment amb joves, el foment de la creativitat, i l'impuls d'accions de sensibilització i divulgació, són els objectius d'aquesta àrea. La promoció de la igualtat de gènere, és una finalitat transversal de tota aquesta acció. La Xarxa Espanyola de la Fundació Anna Lindh i la Fundació de Dones Euromediterrànies són exemples de la voluntat de promoure bones practiques a nivell local entre socis euromediterranis, potenciar la participació democràtica, incidir en l'eliminació de la bretxa de gènere i influir en les polítiques orientades a la societat civil.

- Xarxa Espanyola de la Fundació Anna Lindh
- Programa "Educar en la Diversitat"
- Programa "Un Mar de Paraules. La Veu dels Joves"
- Programa d'Igualtat de Gènere i Fundació de Dones Euromediterrànies (FFEM)
- Programa "Mediterrània creativa"
- Revista *Quaderns de la Mediterrània*.